

KADINLARA YÖNELİK ŞİDDETİN ÖNLENEBİLMESİ İÇİN İSTANBUL SÖZLEŞMESİ UYGULANMALI

İlk kez 1993 yılında Birleşmiş Milletler tarafından kadına yönelik şiddet; cinsiyete dayalı, kadını inciten, zarar veren, fiziksel, cinsel, ruhsal hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan, toplum içerisinde ya da özel yaşamında ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranış olarak tanımlanmıştır. Dünya ölçeğinde yaygın görülür, sakatlıklara yol açar, ölüme neden olur. Bu şiddeti görmezden gelmek ise şiddet döngüsünün sürmesine yol açar.

Kadına yönelik şiddet ile mücadele, uluslararası toplulukların gündemine girdiği günlerden günümüze kadar sürdürülmüş, çözüm önerileri birçok ülkenin imzaladığı yazılı metinlerle duyurulmuştur. Kadınların maruz kaldığı şiddete karşı devletlerin sorumluluğunu, görevlerini ayrıntılı olarak tanımlayan en güncel ve en geniş kapsamlı metin ise “**Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi**” olmuştur. 11 Mayıs 2011'de İstanbul'da imzaya açılmış olması nedeniyle kısaca “**İstanbul Sözleşmesi**” olarak bilinir. 2014 yılında yürürlüğe girmiştir. Temmuz 2020 itibarıyla 46 ülke ve Avrupa Birliği tarafından imzalanmış, imzacı ülkelerin 32'sinde onaylanmıştır.

İstanbul Sözleşmesi, kadına karşı şiddeti bir insan hakkı ihlali ve ayrımcılık türü olarak tanımlayan bağlayıcı nitelikte ilk uluslararası düzenlemedir.

İstanbul Sözleşmesi'nin amacı, öncelikli olarak kadınları şiddetten korumak, ayrımcılığı ortadan kaldırmak, şiddete uğrayan kadınlara güçlenmesi için yardım etmek, önleyici tedbirleri almaktır. Nihayetinde şiddeti ortadan kaldırmak konusunda uluslararası işbirliğini sürekli kılmak hedeflenir.

İstanbul Sözleşmesi şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar ve aile bireyleri için hazırlanmıştır.

İstanbul Sözleşmesi'ne taraf devletler kadınlara yalnızca kadın olmalarından dolayı uygulanan ve kadınları orantısız biçimde etkileyen şiddete karşı; toplumsal cinsiyet bakış açısına yer vermeyi, kadın erkek eşitliği ve kadınların güçlendirilmesine yönelik etkili politikalar geliştirmeyi ve uygulamayı taahhüt ederler.

Taraf devletler, cinsiyetçi önyargıları, örf ve adetleri ve tüm diğer uygulamaları ortadan kaldırmak amacıyla kadınlara ve erkeklere ilişkin toplumsal ve kültürel davranış modellerinin değiştirilmesini taahhüt ederler.

Taraf devletler, herhangi bir şiddet eyleminin gerçekleşmesinin ardından başlatılan cezai işlemlerde kültür, gelenek, görenek, din veya sözde “namus”un bu eylemlerin gerekçesi olarak görülmemesi için gerekli yasal ve diğer tedbirleri alırlar.

İstanbul Sözleşmesi, Türkiye’de 2012 yılında 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadınlara Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un gerekçesidir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından kadına yönelik şiddetle mücadele eylem planları hazırlanarak, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği halinde uygulamaya konulmuş, Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri oluşturulmuştur. Mevzuatın İstanbul Sözleşmesi'nin hükümleriyle uyumlu hale getirilmesi için çalışmalar yapılmış, Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı kurumsal hizmetleri Sözleşme hükümleri doğrultusunda yapılandırılmıştır.

Söz konusu 6284 sayılı kanun ile şiddete karşı hem koruyucu hem de önleyici olmak üzere ikili modelde tedbirler oluşturulmuştur ki bu önlemler; şiddete maruz bırakılan kişinin şiddet döngüsünden en kısa sürede çıkarılmasını ve güçlendirilmesini hedef alması yönünden son derece önemlidir;

- Koruyucu tedbir; şiddete maruz kalan veya şiddet görme tehlikesi altında olan kişiler hakkındaki tedbir kararları
- Önleyici tedbir: şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali olan kişilere karşı tedbir kararlarıdır.

Adli tıp uzmanları olarak, mesleki uygulamalarımızın önemli bir bölümünü kapsayan kadına yönelik şiddetin, kadınların yaşamlarına etkilerini doğrudan izleyebilmekteyiz. Bu nedenle İstanbul Sözleşmesi'ni bilmek, içselleştirmek ve alanımızla ilgili olan konularda uygulamak mesleki ve etik sorumluluğumuzdur.

Dünyada yaygın bir halk sağlığı sorunu olan kadına yönelik partner şiddeti, özelliği nedeniyle çoğunlukla ifade edilemediğinden "gizli salgın" olarak kabul edilmektedir. Kadınlar yaşamları boyunca fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddete maruz bırakılarak sağlıklı yaşayabilecekleri yılları ellerinden alınmaktadır. Toplumun yarısını oluşturan kadınların sağlıklarını etkileyen böyle büyük boyuttaki bir tehdidin tüm toplumu etkilediğini görmemek olası değildir.

Sorunun çözümü de temel nedeninden geçmektedir; toplumsal cinsiyetçi önyargıların yıkılması ve üzerimize atılan cinsiyetçi rollerin kabul edilmemesi ile sağlanacaktır. Bunların gerçekleşmesi için; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan kadına yönelik şiddetle mücadele eylem planlarında da söz edildiği gibi; zihniyet dönüşümünü sağlamak gerekmektedir. Aileden başlamak üzere tüm eğitim basamaklarında, geleceğin bireylerini toplumsal cinsiyet eşitliği değerleri ile yetiştirmek; insan haklarına ve birbirine saygılı bireylerden oluşan mutlu bir toplum inşa etmenin temelidir.

İstanbul Sözleşmesi tüm bu çalışmaların düzen içinde sürmesinin garantisidir. Yok sayılması demek; kadınların artan şekilde şiddete maruz kalmasına, gelecek nesillerin de bu ortamda büyümesine ve geleceğin potansiyel şiddet uygulayıcıları olmalarına seyirci kalmak demektir.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi için; şiddete maruz bırakılan kadınlar ile çalışan kolluk kuvvetleri, hekimler ve hukukçular gibi tüm profesyonellerin cinsiyetçi önyargılarından sıyrılarak mesleklerini yapmaları yani İstanbul Sözleşmesi'ni bilmeleri ve uygulamaları gereklidir.

Kadına yönelik şiddetin tek bir birey dahi incinmeden son bulmasını diliyor, İstanbul Sözleşmesi'ni uygulamak zorunda olduğumuzu anımsatıyor ve uygulanmasını talep ediyoruz.

Adli Tıp Uzmanları Derneği Yönetim Kurulu

